

จากหญ้าสู่ความเสี่ยง

นพ.อนุวัฒน์ ศุภชุตikul

หญ้าเป็นวัชพืช เราต้องการวัชพืชบางอย่างมาประดับความสวยงามของสนาม เช่น หญ้านวลน้อย หญ้าญี่ปุ่น หญ้ามาเลเซีย แต่ไม่ต้องการวัชพืชบางอย่าง เช่น หญ้าแพรก หญ้าแห้วหมู ให้มันขึ้นแซม

การถอนหญ้า จึงกลายเป็นงานถ้ามุ่งทำเพื่อความสวยงามของสนามหญ้า หรืออาจเป็นการผ่อนคลายหากทำเป็นงานอดิเรก

จะถอนหญ้าให้ดี ให้มีคุณภาพ ก็ต้องถอนทั้งรากทั้งโคน เหมือนกับการจัดการกับความเสี่ยง ต้องไปจัดการที่ root cause ถ้าถอนไม่หมด ส่วนรากที่ฝังอยู่ใต้ดินก็จะให้กำเนิดต้นอ่อนขึ้นมาใหม่

หญ้าแต่ละชนิด ต่างก็มีลักษณะที่แตกต่างกัน บางอย่างมีลักษณะเป็นกอ เห็นใบกระจุกอยู่ตรงไหน ก็ไปโยกตรงกอนั้น โยกไปโยกมา ถ้าใจเย็นพอก็จะได้กอหญ้าและรากหญ้าขึ้นมาทั้งยวง

หญ้าบางอย่างมีลักษณะเป็นไหล เลื้อยไปตามผิวดิน จะสังเกตได้จากแนวหญ้าที่เกิดขึ้นเป็นแถบๆ หญ้าพวกนี้ถ้าไม่ถอนเอาไหลออกมาด้วย รากก็มักจะไม่ได้ถอนขึ้นมาด้วย การที่จะเอาไหลออกมาด้วย ต้องคลำหาไหลให้เจอ เอานิ้วสอดเข้าไปใต้ไหล โยกซ้ายโยกขวาเพื่อให้เห็นตัวไหลและแนวทางที่ไหลซ่อนไขไป แล้วก็ตามไปโยกเอาไหลขึ้นมาอีก จนได้ระยะหนึ่งแล้วการดึงไหลที่สุดเหี่ยวก็จะทำให้เราได้หญ้าขึ้นมาเป็นแถบ และอาจจะได้มากกว่าที่เราเขะไหลไว้ก็ได้

ที่ยากที่สุดเห็นจะเป็นพวกหญ้าแห้ว ซึ่งมีหัวเป็นปมอยู่ในดิน ที่หัวจะมีรากอีกจำนวนมากเกาะดินเอาไว้แน่น ถอนที่ไร้มักจะได้แต่โคนต้นขาวๆ มันๆ ออกมา มีเปลือกหัวติดมาเล็กน้อย ต่อเมื่อฝนตกหรือรดน้ำจนดินนิ่มแล้วนั้นแหละ การโยกต้นที่แก่พอสมควร ก็จะทำให้หัวแห้วหลุดออกมาจากดินรอบๆ ได้

บทเรียนนี้ทำให้ตระหนักว่า การจัดการความเสี่ยงที่ได้ผล จำเป็นต้องเรียนรู้ธรรมชาติของความเสี่ยง

ความเสี่ยงบางอย่าง เชื่อเชียวให้เราแกะรอยตามไป จนเห็นความเสี่ยงเล็กๆ น้อยๆ มากระจุกรวมตัวกัน มี root cause ร่วมกัน จัดการกับ root cause นั้นได้ก็จัดการความเสี่ยงได้ทั้งยวง

ความเสี่ยงบางอย่าง ไม่กระจุกตัว แต่เกี่ยวพันต่อเนื่องกันไปในหลายสถานที่ ต่อสายส่งกำลังบำรุงถึงกันอยู่ตลอด ถ้าไม่คลำให้พบ ก็จะจัดการความเสี่ยงได้เพียงบางส่วน อีกไม่นาน พรรคพวกก็ส่งกำลังบำรุงมาฟื้นฟูชีพให้ใหม่

ความเสี่ยงที่ยากที่สุด คือความเสี่ยงที่มีรากเป็นปม เกาะเกี่ยวอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ อย่างเหนียวแน่น เช่น เกาะเกี่ยวอยู่ด้วยวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี กฎระเบียบ ความเคยชิน จะถอนออกมาได้ ต้องละลายการเกาะเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เสียก่อน

สนามหญ้าบริการของโรงพยาบาล มีหญ้าความเสี่ยงเหล่านี้สอดแทรกอยู่จำนวนมาก ถ้าตั้งหน้าตั้งตาจะถอนให้หมดโดยเร็ว ก็จะเหนื่อย ถ้าจะทำให้เป็นสิ่งที่เพลินเพลิน ก็จะสามารถถอนได้มากโดยไม่รู้ตัว ยิ่งชวนมาทำกันให้มาก หญ้าความเสี่ยงก็จะลดลงไปมากขึ้น เราจะวางสมดุลกันอย่างไรดี ให้เกิดความเพลินเพลิน และให้ทันกับเป้าหมายของโรงพยาบาลด้วย ถึงจุดหนึ่งเมื่อหญ้าความเสี่ยงเหลือน้อยลงแล้ว การจัดการกับหญ้าที่เหลือก็จะมีแต่ความเพลินเพลินทั้งสิ้น